

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۳۸۷/۱۰/۲۴
۱۳۸۷/۱۰/۹

دانشگاه اصفهان

دانشکده علوم

گروه ریاضی

پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد رشته‌ی ریاضی گرایش محض

مطالعه حلقه‌های کرول

استاد راهنما:

دکتر شکرالله سالاریان

اعظمه اسلامی
دانشکده مهندسی
دانشگاه اصفهان

پژوهشگر:

سحر شکرچیان بروجنی

۱۳۸۷/۹/۲۳

اسفند ماه ۱۳۸۶

۱۰۸۱۱۶

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات
و نوآوری های ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه
متعلق به دانشگاه اصفهان است.

پیو شکارش پایان نامه
روایت شده است.
تحصیلات تکمیلی دانشگاه اصفهان

بسمه تعالیٰ

دانشگاه اصفهان

دانشکده علوم

گروه ریاضی

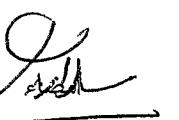
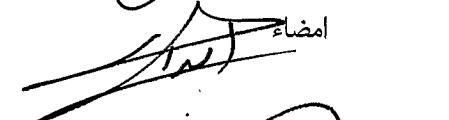
پایان نامه کارشناسی ارشد رشته ریاضی گرایش محض خانم سحر شکرچیان بروجنی

تحت عنوان:

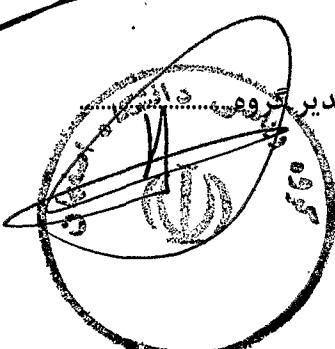
۱۳۸۷ / ۹ / ۲۳

مطالعه حلقه های کروی

در تاریخ ... ۸۶/۱۲/۲۱ ..... توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه ..... عالی ..... به تصویب نهایی رسید.

۱- استاد راهنمای پایان نامه	دکتر شکرلا سالاریان	با مرتبه علمی دانشیار	
۲- استاد داور داخل گروه	دکتر علیرضا عبدالهی	با مرتبه علمی دانشیار	
۳- استاد داور خارج گروه	دکتر جواد اسدالهی	با مرتبه علمی دانشیار	

مهر و امضای مدیر گروهی

نون والعلم

حمد و پاس بی قیاس خدای بی هستار که به نعمت بیان ارزانی داشت و با قلم قدرت خویش، بشیرت را به زیور علم و دانش آراست و انسانیت را زیر لوای فرگنگ و ادب تعالی بخشدید. پروردگار متعالی که یک سخنه وجود سراسر نقص آفریدگان خویش را به خود و اگندزاده ویک دم از بالندگی علمی و مصنوی باز نمی دارد.

اکنون که این پیان نامه به سراج حام رسد است، می دانم که بهم لطف عیم او بوده که « تمام مراحل، شامل حالم شده است. تهیه می این مجموعه را مریون راهنمایی استاد راهنمایم جناب آقای دکتر شکرالله سالاریان می دانم که در نهایت صبر و شکسایی و بزرگواری راهنمایی ام کردند اگرچه می دانم که تو نایی ادای دین و جهان این زحات را خواهم داشت. ولی با فروتنی بسیار زحات و محک هارا پاس داشته و از خداوند بزرگ سلامتی و کامیابی ایشان را خواهانم.

بهمنین بر خود واجب می دانم از زحات و راهنمایی های سرکار خانم دکتر جهانشاهی و همین طور استاد ارجمند جناب آقای دکتر اسداللهی که هماره افتخار شاگردی ایشان را دارم، کمال شکر را داشته باشم.

بهمنین از زحات سرکار خانم هاموری، کرامی و فرهنگ دلی تدوین این پیان نامه سپاس گذاری می کنم.

اما به راستی اگر هم دلی و همراهی های خانواده می عزیزم نبود، موفق به تمام این پیان نامه نمی شدم. از آنان و از تمامی عزیزانی که هم ایشان نختی راه را برایم همار کرده بی نهایت مشکم.

تقدیم به :

آنکه دوستشان دارم، دریای مهر و صبر

مادرم و پدرم که در مسیر زندگی

همراهیم کردند.

چکیده

در این پایان نامه نشان می دهیم که بستار صحیح حلقه ای که ایده آل های منظم آن متناهی تولید شده باشند، حلقه کروی است.

برای این منظور ابتدا به مطالعه ایده آل های منظم و مقداریاب می پردازیم و با استفاده از تعریف مقداریاب، دامنه کروی را معرفی خواهیم کرد و اثبات خواهیم کرد بستار صحیح دامنه نوتروی، دامنه کروی است.

سپس دو عملگر t و v را روی کاتگوری ایده آل ها تعریف می کنیم و با دقت به مطالعه رفتار این عملگرها می پردازیم و در فصل آخر در اثبات قضایا از آن استفاده خواهیم کرد.

در فصل آخر به معرفی مقداریاب گسسته و حلقه مقداریاب گسسته رتبه یک پرداخته و در ادامه حلقه کروی را معرفی کرده و به موضوع اصلی این پایان نامه که همان بررسی بستار صحیح حلقه هایی که ایده آل های منظم آنها متناهی تولید شده اند می پردازیم.

واژه های کلیدی: ایده آل منظم، بستار صحیح، حلقه مقداریاب، دامنه کروی.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: تعاریف و قضایای مقدماتی ۱

—

فصل دوم: بستار صحیح حلقه های نوتری

۱۵..... ۱-۲- بستار صحیح .....

۳۰..... ۲-۲- مقداریاب .....

فصل سوم: خواص عملگرهای *t* و *v* ۴۴

فصل چهارم: بستار صحیح حلقه با ایده آلهای منظم متناهی تولید شده

۶۰..... ۱-۴- مقداریاب گسسته .....

۷۳..... ۲-۴- حلقه کروی .....

واژه نامه انگلیسی به فارسی ۸۹

کتاب نامه ۹۵

پیشگفتار

کسانی که با جبر تعویض پذیر آگاهی دارند به خوبی با خواص زیبای حلقه‌های مقداریاب و همچنین حلقه‌های کرول آشنایی دارند.

شاید به توان گفت بهترین مثال از وجود حلقه‌های کرول که لزوماً حلقه‌ی مقداریاب نیستند بستار صحیح دامنه نوتری است.

ارائه مثالهای بیشتر از وجود حلقه‌های کرول همواره مورد توجه بسیاری از محققین در زمینه جبر جابجایی و هندسه جبری بوده است.

در سال ۱۹۸۸ هوکابا^۱ نشان داد بستار صحیح حلقه نوتری، حلقه کرول است [۶].

در سال ۱۹۹۳ کنگ^۲ شرط نوتری بودن را از حلقه حذف کرد و این موضوع را برای حلقه‌های ماروت نانوتری بیان کرد [۱۵]. کنگ از نتایجی که ماتیجیویک^۳ در سال ۱۹۷۶ [۱۴] برای حلقه‌های نانوتری استفاده کرده بود و با بکار بردن اثبات این نتایج و بوسیله استقراء روی بعدهای منظم به این نتیجه رسید که بستار صحیح حلقه‌ی ماروتی که همه ایده‌آل‌های منظم آن متناهی تولید شده باشند، حلقه کرول است. در اثبات کنگ شرط ماروت فقط به عنوان توجه بیان شده بود. در سال ۱۹۸۸ هوکابا با ارائه مثالهایی نشان داد حلقه‌ای که همه ایده‌آل‌های منظم آن متناهی تولید شده باشند لزوماً حلقه

Huckaba^۱

Kang^۲

Matijevic^۳

ماروت نیست [۶]. همچنین در سال ۱۹۸۰ کندی ^۴ تعریفی از حلقه کرول بیان کرد که بر اساس آن حلقه کرول لزوماً حلقه ماروت نبود [۱۲]. لذا بر اساس نتایجی که ماتیجویک و کندی بیان کرده بودند حلقه کرول است اگر و تنها اگر حلقه کاملاً صحیح بسته باشد و شرط زنجیری روی ایده‌آل‌های مقسم منظم آن برقرار باشد [۱۵] و [۱۲]. ما در این پایان نامه قصد داریم نشان دهیم که اگر حلقه به گونه‌ای باشد که تمام ایده‌آل‌های منظم آن متناهی تولید شده باشند آنگاه بستار صحیح این حلقه، حلقه کرول است.

این پایان نامه در چهار فصل تنظیم شده است.

فصل اول:

این فصل شامل مطالب جبری مورد نیاز، تعاریف و قضایای مقدماتی درباره حلقه‌ها، ایده‌آل‌ها، مجموعه‌های ضربی بسته و... آمده است. در این فصل از منابع [۲]، [۳]، [۸] و [۱۸] استفاده شده است.

فصل دوم:

این فصل در دو بخش تنظیم شده است. در بخش اول این فصل به بیان تعریف بستار صحیح از حلقه و نیز برخی قضایای مرتبط با آن صورت گرفته است. در این بخش از منابع [۳] و [۱۶] استفاده شده است. در بخش دیگر این فصل در ابتدا به معرفی مقداریاب گستته و اثبات چند لم و قضیه مرتبط با آن پرداخته شده است که در اثبات بسیاری از قضایای مهم این پایان نامه نقش مهم و اساسی دارند. همچنین در این

Kennedy^۴

بخش از منابع [۳]، [۴]، [۱۶] و [۱۹] استفاده شده است.

فصل سوم:

این فصل تنها در یک بخش تنظیم گردیده است. در ابتدای این فصل به تعریف عملگرها t و u پرداخته شده است سپس به بررسی خواصی که روی این عملگرها وجود دارد پرداخته شده است که در اثبات بسیاری از قضایای مهم فصل آخر استفاده شده است. همچنین در این فصل از منابع [۷] و [۹] استفاده شده است.

فصل چهارم:

این فصل به عنوان آخرین فصل به بررسی و اثبات برخی نتایج در مورد حلقه‌هایی که تمام ایده‌آل‌های منظم آن متناهی تولید شده باشند پرداخته شده است.

این قصل در دو بخش تنظیم شده است. در بخش اول این فصل با معرفی حلقه مقداریاب رتبه یک به بررسی حلقه و ایده‌آل اولش که در فصل قبل معرفی شد پرداخته و نشان می‌دهیم حلقه مقداریاب رتبه یک است. در این بخش از منابع [۳]، [۵]، [۱۲]، [۱۴]، [۱۵] و [۱۷] استفاده شده است. در بخش بعدی این فصل لم 15.4 که به عنوان تمرین در پایان نامه ارائه شده است را بررسی کرده و با بررسی حلقه‌هایی با ایده‌آل‌های منظم متناهی تولید شده، به مهمترین قضیه این فصل که در اصل نتیجه اصلی این پایان نامه می‌باشد پرداخته شده است. در این بخش از منابع [۲] و [۱۰] استفاده شده است.

فصل ۱

تعریف و قضایای مقدماتی

در این فصل، به خاطر دسترسی بهتر خواننده، برخی تعاریف و قضایای مقدماتی که در دیگر فصلها از آنها استفاده خواهیم کرد بیان و در صورت نیاز برای اثبات آنها راهنمایی های لازم را ارائه می نماییم.

تعریف ۱.۱ . فرض کنید R حلقه‌ای تعویض پذیر باشد. منظور از R – جبر، حلقه‌ای چون S مجهز به یک هم‌ریختی حلقه‌ای چون $S \rightarrow R : f$ است.

تعریف ۲.۱ . عنصر a در یک حلقه‌ی R را یک مقسوم علیه صفر چپ (راست) می‌گوییم، اگر عنصر ناصفری مانند $b \in R$ وجود داشته باشد به طوری که $ab = 0$

فصل ۱ تعاریف و قضایای مقدماتی

(۰) و مقسوم علیه صفر عنصری از R است که هم مقسوم علیه صفر چپ و هم مقسوم علیه صفر راست باشد.

تعریف ۳.۱ . حلقه‌ی تعویض‌پذیر و یکدار R که ${}^0_R \neq 1_R$ و ${}^0_R$ تنها مقسوم علیه صفر آن می‌باشد را دامنهٔ صحیح می‌نامیم.

تعریف ۴.۱ . عنصر a در حلقه‌ی یکدار R را معکوس پذیر چپ (راست) گوییم اگر $(b \in R)c \in R$ وجود داشته باشد که $(ab = 1_R)ca = 1_R$. عنصر c معکوس چپ (راست) a نامیده می‌شود و عنصر $r \in R$ که معکوس پذیر چپ و راست باشد، معکوس پذیر یا یکه نامیده می‌شود. معکوس‌های چپ و راست عنصر a در حلقه‌ی یکدار R ، یکتا هستند.

تعریف ۵.۱ . فرض کنید R حلقه‌ای تعویض‌پذیر و یکدار باشد. عضو وارون‌پذیر R عضوی چون $r \in R$ است که به ازای آن عضوی مانند $u \in R$ وجود داشته باشد که $ru = 1_R$. اگر $r \in R$ وارون‌پذیر باشد آنگاه دقیقاً یک عضو $u \in R$ با خاصیت $ru = 1_R$ وجود دارد. این عضو را وارون r می‌نامیم و با r^{-1} نمایش می‌دهیم.

تعریف ۶.۱ . فرض کنید $(I_\lambda)_{\lambda \in \Lambda}$ خانواده‌ای از ایده‌آل‌های حلقه‌ی تعویض‌پذیر R باشد. مجموع این خانواده بعنی $\sum_{\lambda \in \Lambda} I_\lambda$ را برابر با ایده‌آل تولید شده توسط I_λ در R تعریف می‌کنیم یعنی:

$$\sum_{\lambda \in \Lambda} I_\lambda = (\bigcup_{\lambda \in \Lambda} I_\lambda).$$

تعريف ۷.۱ . فرض کنید I و J ایده‌آل‌های حلقه‌ی تعویضپذیر R باشند. حاصل تقسیم یا خارج قسمت $(J :_R I)$ به صورت

$$(I :_R J) = \{a \in R \mid aJ \subseteq I\}$$

تعريف می‌شود.

تعريف ۸.۱ . فرض کنید R و S حلقه‌هایی تعویضپذیر و $f : R \rightarrow S$ هم‌ریختی حلقه‌ای باشد.

۱) هرگاه J ایده‌آل S باشد آنگاه $f^{-1}(J) := \{r \in R \mid f(r) \in J\}$ ایده‌آلی از R است که آن را حاصل تحدید J نسبت به هم‌ریختی حلقه‌ای $S \rightarrow R$ می‌نامیم.

$f^{-1}(J)$ را اغلب با J^c نمایش میدهیم.

۲) به ازای هر ایده‌آل I از R ، ایده‌آل $f(I)S$ ، یعنی ایده‌آل تولید شده توسط $f(I)$ در S به ازای هر ایده‌آل I از R ، دامنه صحیح باشد و I – زیر مدول از میدان کسرهای R باشد. I را ایده‌آل کسری گوییم اگر عضو ناصرفی مانند $\alpha \in I$ موجود باشد.

تعريف ۹.۱ . فرض کنید R دامنه صحیح باشد و I یک R – زیر مدول از میدان کسرهای R باشد. I را ایده‌آل کسری گوییم اگر عضو ناصرفی مانند $\alpha \in I$ موجود

فصل ۱ تعاریف و قضایای مقدماتی

باشد به طوری که: $\alpha I \subseteq R$

تعريف ۱۰.۱ . فرض کنید R حلقه‌ای تعویضپذیر و یکدار باشد. ایده‌آل سرهای مانند P از حلقه‌ی R را اول گوییم هرگاه به ازای هر $a, b \in R$ آنگاه $ab \in P$ یا $.b \in P$.

تعريف ۱۱.۱ . فرض کنید R حلقه‌ای تعویضپذیر باشد. طیف R را مجموعه‌ی همه‌ی ایده‌آل‌های اول R تعریف می‌کنیم و آنرا با $Spec(R)$ نمایش می‌دهیم.

تعريف ۱۲.۱ . حلقه تعویضپذیر R را شبه نیمه موضعی می‌گوییم اگر تنها تعدادی متناهی ایده‌آل ماکسیمال داشته باشد.

تعريف ۱۳.۱ . فرض کنید V مجموعه‌ای ناتهی باشد. رابطه $\preceq$ را ترتیب جزئی روی V می‌نامیم اگر بازتابی، تراپاپی و پادمتقارن باشد. اگر $\preceq$ یک ترتیب جزئی روی V باشد می‌گوییم که $(V, \preceq)$ مجموعه‌ای جزئیاً مرتب است.

تعريف ۱۴.۱ . مجموعه جزئیاً مرتب $(V, \preceq)$ را کلّاً مرتب می‌گوییم اگر به ازای هر $u, v \in V$ دست کم یکی از روابط $v \preceq u$ و $u \preceq v$ برقرار باشد.

تعريف ۱۵.۱ . فرض کنید W زیر مجموعه‌ای ناتهی از مجموعه جزئیاً مرتب $(V, \preceq)$ باشد. عضو $v \in W$ را کران بالای W می‌گوییم اگر به ازای هر $w \in W$ داشته باشیم:

فصل ۱ تعاریف و قضایای مقدماتی

$$w \preceq u$$

تعريف ۱۶.۱ . اگر $(\preceq, V)$ مجموعه‌ای جزئیاً مرتب باشد آنگاه به ازای هر $v, w \in V$ می‌نویسیم $w \prec v$ اگر $v \preceq w$ و $v \neq w$. عضو $m \in V$ را عضو ماکسیمال V می‌گوییم اگر عضوی چون $w \in V$ وجود نداشته باشد که $w \prec m$. لذا $m \in V$ یک عضو ماکسیمال است اگر و تنها اگر از $v \in V$ و $m \preceq v$ نتیجه شود $v = m$.

لم ۱۷.۱ . (لم زورن). فرض کنید $(\preceq, V)$ مجموعه‌ای ناتهی جزئیاً مرتب با این خاصیت باشد که هر زیرمجموعه‌ی ناتهی کلّاً مرتب V کران بالایی در V داشته باشد. در این صورت V دست کم یک عضو ماکسیمال دارد.

تعريف ۱۸.۱ . فرض کنید $(\preceq, V)$ مجموعه‌ای ناتهی و جزئیاً مرتب باشد.

- ۱) می‌گوییم که $(\preceq, V)$ در شرط زنجیر صعودی صدق می‌کند اگر به ازای هر خانواده‌ای از عضوهای V چون $(v_i)_{i \in \mathbb{N}}$ با خاصیت:

$$v_1 \preceq v_2 \preceq \dots \preceq v_i \preceq v_{i+1} \preceq \dots$$

عدد $k \in \mathbb{N}$ وجود داشته باشد که به ازای هر $v_k = v_{k+i}$ ، $i \in \mathbb{N}$ ،

- ۲) می‌گوییم $(\preceq, V)$ در شرط ماکسیمال صدق می‌کند اگر هر زیرمجموعه‌ی ناتهی از V شامل عضوی ماکسیمال (نسبت به $\preceq$) باشد.

فصل ۱ تعاریف و قضایای مقدماتی

لم ۱۹.۱ . فرض کنید $(\preceq, V)$ مجموعه‌ای ناتهی و جزئاً مرتب باشد. در این صورت $(\preceq, V)$ در شرط زنجیر صعودی صدق می‌کند اگر و تنها اگر در شرط ماکسیمال صدق کند.

اثبات . فرض کنید T زیرمجموعه‌ی ناتهی V باشد و عضو ماکسیمال نداشته باشد. عضوی چون $t_1 \in T$ وجود دارد، و چون T عضو ماکسیمال ندارد عضوی چون $t_2 \in T$ وجود دارد که $t_2 \prec t_1$. همین موضوع در مورد t_2 وغیره صادق است. $t_1 \prec t_2 \prec \dots \prec t_n \prec t_{n+1} \prec \dots$ را به این ترتیب در نظر می‌گیریم، هرگاه به $t_n \in T$ برسیم آنگاه t_{n+1} وجود دارد به طوری که $t_{n+1} \prec t_n$. به این نحو یک زنجیره‌ی اکیداً صعودی نامتناهی چون

$$t_1 \prec t_2 \prec \dots \prec t_n \prec t_{n+1} \prec \dots$$

از عضوهای $T \subseteq V$ به دست می‌آوریم.

برعکس: فرض کنید که $(\preceq, V)$ در شرط ماکسیمال صدق کند. فرض کنید

$$v_1 \preceq v_2 \preceq \dots \preceq v_n \preceq v_{n+1} \preceq \dots$$

زنجیره‌ای صعودی از عضوهای V باشد. طبق شرط ماکسیمال، مجموعه‌ی $T := \{v_i \mid i \in \mathbb{N}\}$ متشکل از جمله‌های زنجیره‌ی فوق عضو ماکسیمال دارد، یعنی $k \in \mathbb{N}$ وجود دارد که به ازای آن v_k یک عضو ماکسیمال T است. در این صورت به

$$\blacksquare. v_k = v_{k+i}, i \in \mathbb{N}$$

تعريف ۲۰.۱ . فرض کنید R حلقه‌ی تعویضپذیر باشد. مجموعه‌ی ایده‌آل‌های R را با I_R نمایش می‌دهیم. می‌گوییم که R نوتی است اگر مجموعه‌ی جزئاً مرتب $(\subseteq, I_R)$ در

فصل ۱ تعاریف و قضایای مقدماتی

شرط زنجیر صعودی و یا در شرط ماکسیمال صدق کند.

به عبارت دیگر R نوتری است اگر و تنها اگر هر زنجیره‌ی صعودی از ایده‌آل‌های R

چون

$$I_1 \subseteq I_2 \subseteq \dots \subseteq I_n \subseteq I_{n+1} \subseteq \dots$$

سرانجام ایستا باشد و این فقط و فقط وقتی ممکن است که هر مجموعه‌ی ناتهی از ایده‌آل‌های R نسبت به رابطه‌ی شمول، عضو ماکسیمال داشته باشد.

تعریف ۲۱.۱ . فرض کنید R حلقه‌ی تعویضپذیر و I ایده‌آل R باشد. در این صورت

$$\sqrt{I} := \{r \in R \mid r^n \in I \text{ داشته باشد}\}$$

ایده‌آلی از R است که I را شامل می‌شود و رادیکال I نام دارد.

تعریف ۲۲.۱ . فرض کنید $I_1, I_2, \dots, I_n$ ایده‌آل‌هایی از حلقه‌ی تعویضپذیر R باشند

و فرض کنیم P ایده‌آل اول R باشد و $P = \bigcap_{i=1}^n I_i$. در این صورت به ازای j ای که

$$P = I_j \quad 1 \leq j \leq n$$

تعریف ۲۳.۱ . فرض کنید Q ایده‌آلی از حلقه‌ی تعویضپذیر R باشد. می‌گوییم Q

ایده‌آل اولیه R است اگر

(۱) $Q \subset R$ ، یعنی Q ایده‌آل سرهی R باشد، و

(۲) هرگاه $a, b \in R$ و $ab \in Q$ ولی $a \notin Q$ و $b \notin Q$ آنگاه $n \in \mathbb{N}$ وجود داشته باشد که $b^n \in Q$.

تعریف ۲۴.۱ . فرض کنید Q یک ایده‌آل اولیه حلقه‌ی تعویضپذیر R باشد. در این

فصل ۱ تعاریف و قضایای مقدماتی

صورت $P := \sqrt{Q}$ ایده‌آل اول R است و می‌گوییم $P, Q \subseteq R$ – ابتدایی است.

تعريف ۲۵.۱ . فرض کنید I ایده‌آل سرهای از حلقه‌ای تعویض پذیر چون R باشد.

تجزیه‌ی اولیه I عبارت است از اشتراک تعدادی متناهی از ایده‌آلهای اولیه R که برابر با I باشد:

$$\sqrt{Q_i} = P_i, i = 1, \dots, n \quad \text{که به ازای } I = Q_1 \cap Q_2 \cap \dots \cap Q_n$$

این را تجزیه اولیه مینیمال I می‌گوییم اگر

(۱) $P_1, \dots, P_n$, ایده‌آلهای اول متمایز R باشند، و

(۲) به ازای هر $j = 1, \dots, n$ داشته باشیم

$$Q_j \not\subseteq \bigcap_{i \neq j, i=1}^n Q_i.$$

می‌گوییم که I ایده‌آل تجزیه‌پذیر R است اگر تجزیه‌ای اولیه داشته باشد.

قضیه ۲۶.۱ . فرض کنید I ایده‌آلی تجزیه‌پذیر از حلقه‌ی تعویض پذیر R باشد و

تجزیه‌ی

$$\sqrt{Q_i} = P_i, i = 1, \dots, n \quad \text{که به ازای } I = Q_1 \cap Q_2 \cap \dots \cap Q_n$$

تجزیه‌ی اولیه مینیمال I باشد. فرض کنید $P \in \text{Spec}(R)$. در این صورت گزاره‌های زیر معادل‌اند:

(۱) به ازای i که $P = P_i$ ، $1 \leq i \leq n$

(۲) وجود دارد به طوری که $(I : a) \cap R = P$ – اولیه باشد.

فصل ۱ تعاریف و قضایای مقدماتی

$a \in R$ وجود دارد به طوری که $\sqrt{(I : a)} = P$ (۳)

اثبات . به قضیه ۲۷.۴ فصل ۴ از [۱۸] رجوع کنید. ■

تعریف ۲۷.۱ . فرض کنید I یک ایده‌آل تجزیه‌پذیری از حلقه‌ی تعویض پذیر R باشد و تجزیه‌ی

$$\sqrt{Q_i} = P_i, i = 1, \dots, n \quad \text{که به ازای } I = Q_1 \cap Q_2 \cap \dots \cap Q_n$$

تجزیه‌ی اولیه مینیمال I باشد. در این صورت مجموعه‌ی n عضوی $\{P_1, P_2, \dots, P_n\}$ را مجموعه‌ی ایده‌آل‌های اول وابسته به I می‌نامیم و با $ass_R I$ یا $ass I$ نشان می‌دهیم. عضوهای $ass I$ را ایده‌آل‌های اول وابسته به I یا اولهای وابسته به I می‌نامیم.

تذکر ۲۸.۱ . فرض کنید I یک ایده‌آل تجزیه‌پذیری از حلقه‌ی تعویض پذیر R باشد و $P \in Spec(R)$. از قضیه ۳۴.۱، نتیجه می‌شود که $P \in ass(I)$ اگر و تنها اگر $a \in R$ وجود داشته باشد که $(I : a) = P$ – اولیه باشد، این شرط برقرار است اگر و تنها اگر $b \in R$ وجود داشته باشد که $\sqrt{(I : b)} = P$.

قضیه ۲۹.۱ . فرض کنید I یک ایده‌آل تجزیه‌پذیری از حلقه‌ی تعویض پذیر R باشد و $P \in Spec(R)$. در این صورت P ایده‌آل اول مینیمال I است اگر و تنها اگر عضوی مینیمال از مجموعه‌ی $ass I$ باشد.

اثبات . به قضیه ۲۴.۴ فصل ۴ از [۱۸] رجوع کنید. ■

قرارداد ۳۰.۱ . فرض کنید I یک ایده‌آل تجزیه‌پذیری از حلقه‌ی تعویض پذیر R باشد، عضوهای مینیمال $ass I$ دقیقاً همان ایده‌آل‌های اول مینیمال I اند که این